

DPN 5759

आनन्द लहरी

ĀNANDALAHARĪ

Title :

सौन्दर्यलहरी

SAUNDARYA LAHARĪ

Run. No. 6450

Cat. No.

Micro. No.

Subject ^{दर्शन} / ^{Philosophical}
^{काव्य} / ^{Poem}

Religion : Hindu / Bauddha

Language : Skt. / New. / Nep. / Skt. - New. / Maith. - New. / New. - Nep. /

Size in cms. 21 × 11

Folios 20

Lines (in a page) 7

Compl. / Incompl.

Chapt. / act / ^{verses} 1-40 / 1-62 / respectively.

Author / translator शंकराचार्य

Scribe / donor

Date: NS / SS / VS / KS

Ruler / place

Script : New. / Dev. / Bhuji. / Ran. /

Illus. :

Material : palmleaf / paper / thyasaphu / one side yellow

Condition : fine / damaged by worms, rats, water /

Beginning, colophon, post-colophon :

↓

ॐ नमः परदेवतायै ॥ ॥ चतुर्भुजे चन्द्रकलावतंसे कुचोन्नते कुङ्कुमरागशोभे
पूर्णे शुभाङ्गं कुशं पञ्च कालान् हस्ते नमस्ते जगदेकमान ॥ ॥

Cms.

5

10

15

20

समाप्ति / Colophon

प्रदीप ज्वालाभिर्दिवसकलं नीलजन विधिः सुधा सूते चन्द्रे पल जललेखे रघुघटना ॥
स्वकीये रंगोन्मिः सलिल निधि सौहित्य कलजं . पदीयामिष्वाग्नि स्तव जननि पात्रां
इति श्री शक्तिचरण विचिताया सौन्दर्य लहरी समाप्त ॥ ॥

रक्त लिपियं ॥ ६५ ॥

25

15

10

5

0

cms.

5

10

15

20

25

30

96

॥ आनंद ॥
॥ १ ॥

ॐ नमः श्री परदेवतायै ॥ चतुर्भुजे चन्द्रकलावतंसे कचोन्नते कं
कमरागशोभे पूर्णेशुपाशांकुशपंचवाणान् हस्तेन मस्ते जगदेक
मात ॥ शिवं शक्तायुक्तो यदि भवति शक्तः प्रभाविनं न च देवं दे
वो न खलु कुशलः स्पन्दितुमपि ॥ अतस्त्वा माराध्यां हरिहरविरिंचादि
भिरपि प्रणंजुंस्तोनुं वा कथमकृतपरायः प्रभवति ॥ १ ॥ ततोऽपि संपांशं
न वचराणां केरुहभवं विरिंचिः सच्चिन्मन्त्रिचयतिलोका न विकल्पं
॥ बहून्पेनं शौरिः कथमपि सहस्रेणाशिरसां हरः संश्रम्पेनं भजति भसि

॥ रास ॥
॥ १ ॥

तोऽङ्गुलनविधिं ॥ २ ॥ अविद्यानामन्तस्मिन्मिरमिहिरोदीपनकरी जडा
ना चैतन्यप्रकारमकरन्दस्मृतिशिला ॥ दरिद्राणां चिन्तामणिगुणानिका
जन्मजलधौ निमग्नानां दंष्ट्रा मुररिपुवरा हस्पभवती ॥ ३ ॥ त्वदन्यः पा
णिभ्यामभयवारदो देवतगणः स्तमेकानैवासिप्रकटितवराभीत्यभि
नया ॥ भयाच्चातुंदातुं फलमपि च वांछाममधिकं शरणे लोकानां तव
हि चरणो वेव निपुणौ ॥ ४ ॥ हरिस्त्वा माराध्या प्रणतजनसोभागजन
नी पुरा नारीभूत्वा स्मरहरमपि क्षोभमनयत् ॥ स्मरोपित्वां नत्वारतिनय

॥आनंद॥

॥१॥

नलेखेनवपुषा मुनीनामप्यंतः प्रभवति हि मोहाय महतां ॥ ५ ॥ धनु
घौघं मौर्वी मधुकरमयी पंचविशिखा वसन्तं सामंजो मलयमरुदा
योधनरधः ॥ तथाप्येकः सर्वं हिमगिरिमुते कामपिकृपा मयांगान्ते ल
ब्धा जगदिदमनंगो विजयते ॥ ६ ॥ कनकांचीदामाकरिकलभकुम्भ
स्तनभरा परिशीणामध्ये परिणतशरच्चन्द्रवदना ॥ धनुर्वाणान्याशं
शृणिमपि दधाना कारतलैः पुरस्तादास्तां नः पुरमधिनुराहो पुरुषिका
॥ ७ ॥ सुधासिंधोर्मध्ये सुरविठपिवाटीपरिवृते मणिद्विपेनीपोषव

एमः
१

नवतिचिन्तामणिगृहे ॥ शिवाकारे मंचे परमशिवपर्यं कनिलयां भ
जन्ति त्वांधव्याः कतिचनचिदानन्दलहरीम् ॥ ८ ॥ महीमूलाधारे क
मपि मणिपूरे कृतवहं स्थितं स्वाधिस्थाने हृदि मस्तु माकाशमुपरि
॥ मनोपिभूमध्ये सकलमपि जिह्वा कुलपथं सहसारे पद्मे सहस्रसि
प्रत्याविहरति ॥ ९ ॥ सुधाधारमारैश्वर्या युगलान्तर्विगलितैः प्रपंचं
सिंचन्ती पुनरपि रसाम्नाय महसा ॥ अवाप्य स्वां भूमिं भुजगनिभमधुष्ट
बलयं स्वमात्मानं कृत्वा स्वपिषिकलकुण्डे कहरिणि ॥ १० ॥ चतुर्भिः प्री

॥आनंद॥
॥३॥

कार्णैः शिवयुवतिभिः पंचभिरधः प्रभिन्नाभिः संभोर्नवभिरिति मूलं
प्रकृतिभिः ॥ त्रयश्चत्वारिंशदमुदलकलाज्जिवलयं त्रिरेखाभिः सा
र्धं तव भवनकोणापरिगताः ॥ ११ ॥ नदीयं सौन्दर्यं तुहिनगिरिकन्ये
तुल्यितुं कवीन्द्राः कल्पन्ते कथमपि विरिंचिप्रभृतयः ॥ यदा लोको
त्सु क्वा दमरललनायान्निमनसा नयोभिर्दृष्ट्यापामपि गिरिशसायुज्य
पदवी ॥ १२ ॥ नरं वधीयां संनयनविरसं नर्मसुजडं तवापांगालोके प
तितमनुधावन्निसेतशः ॥ गलद्वेणीबंधाः कुचकलशविमुक्तसिचया-

॥राम॥
॥३॥

हृथोच्चत्वां चोविगलितकुललयुवतयः ॥ १३ ॥ क्षितौषधं चाशुद्धि
समधिकपंचाशुदके कृताशेष्ठाष्टिश्चतुरधिकपंचाशदनिले ॥ दिवि
दिः षड्विंशन्मनसि च चतुष्पष्टिरितिये मयूखास्तेषामप्युपरितवपादां
व्रजयुगं ॥ १४ ॥ शरज्ज्योत्स्नाशुभां शशियुतजटाजूटमकुटां वरत्रामवा
गाष्फटिकगुटिकापुस्तककरं ॥ सकृन्नन्वां नत्वा कथमपि सतां सनिदधते
मधुक्षीरडाशामधुरिमधुरीणाभणितयः ॥ १५ ॥ कवीन्द्राणां चेतः कम
लवनवालातपरुचिं भजन्ते ये सन्तः कतिचिदरुणा मेव भवन्ती ॥ विरिंचि

॥ आनंद ॥
॥ ४ ॥

प्रेयस्यास्तरलतरङ्गारलहरी गभीराभिर्वाग्निर्विदधति सभांजनम
मी ॥ १६ ॥ सवित्रीभिर्वाचांशशि मणिशिलाभंगरुचिभिर्विशिन्याद्या
भिस्त्यांसहजननिसंचितयतियः ॥ सकर्ताकाव्यानां भवति महतां भंगि
मुभगैर्वचोभिर्वाग्देवीवदनकमलामोदमधुरैः ॥ १७ ॥ तनुच्छायाभि
स्तेतरुणातरणि श्रीसणीभिर्दिवंसर्वा मुर्वी मरुणिमनि मग्नां स्मरति
यः ॥ भवंत्यस्य त्रस्य हनहरिणा शालीननयनाः सहोर्वश्यावश्याः कति क
ति नगीर्वाणा गणिकाः ॥ १८ ॥ मुखं विडुं कृत्वा कुचयुग्मधस्तस्पतदधो

॥ रामः ॥
॥ ४ ॥

हरार्द्धध्यायेद्योद्धरमहिषेते मन्मथकलां ॥ ससंघः संशोभनयति वनि
तामित्यतिलघु त्रिलोकी मय्याश्रुमयति रवीरुस्तनयुगां ॥ १९ ॥ कि
रंतीसंगेभ्यो किरणानि कुम्भा मृतरसं हृदि तामादधत्ते हिमकरशिला
मूर्तिमिव यः ॥ ससर्पाणां दर्पशमयति शकुन्नाधिप इव ज्वरस्रुष्टं दृष्ट्वा
मुखयति मुधासारसि च यो ॥ २० ॥ तडिल्लेखा तन्वीतपनशशिवैश्चानर
मयी निषसांघसामप्यपरिकमलानां तव कलां ॥ महायया दृष्ट्यां मृदि
तमलमायेन मनसा महान्तं पश्यन्तो दधति परमाह्लादलहरी ॥ २१ ॥ भ

॥आनंद॥

॥५॥

वानित्वंदासेमयिवितरदृष्टिं सकरुणा मिति स्तोतुं वांछन् कथयति भद्र
वानित्वमिति यः ॥ तदेव त्वंतस्मै दिशमिति जसा युज्यमदवी मुकुंदवः
स्नेहस्युक्तमुकटनीराजितपदा ॥ २१ ॥ त्वया हृत्वा वामं वपुरपरितृप्ते
नमनसा शरीरार्द्धं शंभोरपरमपिशंकेहू मभूत् ॥ तथा हित्व द्रुपं सकल
सरुणा भंविनयनं कुचाभ्यामानमुकटिलशशिचूडालमुटं ॥ २३ ॥
जगत्सूतेधाता हरिरवतिरुद्रः क्षपयते तिरस्कुर्वन्नेतत्स्वमयिवपुरीश
स्तिरयति ॥ सदा पूर्वः सर्वं तदिदमनुगृह्णाति च शिवः स्वदाज्ञामालंभ्य

त ४

कु ३

॥राम॥

॥५॥

भरणाचलितयोर्भूलनिकयोः ॥ २४ ॥ त्रयाणां देवानां त्रिगुणाजनि
तानामपिशिवे भवेत्पूजा पूजा तव चरणयोर्वा विरचिता ॥ तथा हित्व त्वा
दोद्वहनमणिपीठम्यनिकटे स्थितास्ते शश्वन्मुकुलितकरोत्तंसमु
कटाः ॥ २५ ॥ विरिञ्चिः पंचत्वं व्रजति हरिणोति विरतिं विनाशं कीना
शो व्रजति धनदो याति निधनं ॥ वितंडी माहेन्दी वितति रयिसंमीलित
दृशां महासंहारे स्मिन् विहरति सति त्वयतिरसौ ॥ २६ ॥ जपो जल्पः शि
त्यं सकलमपि मुद्राविरचनं गतिः प्रादक्षिण्यभ्रमणमदनायाजनि

॥आनंद॥

॥६॥

विधिः॥ प्रणामः शंवेशः सुखमखिलमात्मार्थदशाः सपर्यापय्या
यस्तवभवतुजनेविलसितं॥ १७ ॥ सुधामणास्वाद्यप्रतिभयजरामृ
तुहरिणीः विपद्यतेविश्वेः विधिशतमखाद्यादिविषयः॥ कालंयत्ने
दंकवलितवतः कालफलताः नशंभोस्तुलंजननितवताटकमहि
मा॥ १८ ॥ ददानेदीनेभ्यः श्रियमपिशानुशदशीः समंदंसौन्दर्या
प्रकारमकरन्दविकिरति॥ तवास्मिन्मन्दास्तवकमुभगेयानुचरणो
निमज्जन्मज्जीवः करणचरणौः वद्धरणातां॥ १९ ॥ किरीटवैरिचंप

॥रामः॥

॥६॥

तिहरपुरः कैठभभिदः कथोरेकोटीरेसवलसिजहिजंभारिसुकुटं॥
प्रणामेघेतेषुप्रसभमभियातस्यभवनं हारणाभ्युस्थानेतवपरिजने
क्तिर्विजयते॥ २० ॥ चतुःषष्ट्यातंत्रैस्सकलमभिसंधायभुवनस्थि
तस्तत्रसिद्धिप्रसवपारतंत्रैः पशुपतिः॥ पुनस्तन्निर्वंधादखिलपु
रुषार्थैकघटनाः स्वतंत्रंतेतंत्रंक्षितितलमवातीरदिदं॥ २१ ॥ शि
वः शक्तिः कामः क्षितिथरविः शीतकिराणः स्मरोहंसः शक्रस्तदनु
चपरामारहरयः॥ अमीहृत्त्रेखाभिस्तिमृभिरवसानेषुघटिताः भज

॥ भानंद ॥

॥ ७ ॥

नैवर्णास्तेतवजननिनामावयवतां ॥ ३२ ॥ स्मरं यो निलक्ष्मीं चित्तयः
मिदमाद्येतव मनो निर्धायैकेनितेनिरवधिमहाभोगरसिका ॥ जयं
तित्वांचित्तामणिगुणानिवद्धाश्वत्थयाः शिवाग्नौ जुह्वंतस्मुरभिघृ
तधारकृतिशतैः ॥ ३३ ॥ शरीरं त्वं द्वांभोः शशिमिहिरवशोरुहयुगं त
वात्मानं मन्ये भगवति भवात्मानमनघं ॥ अतः शेषः शेषीत्ययमुभय
साधारणतया स्थितः संबंधो वां समरसपरानन्दपरयोः ॥ ३४ ॥ मन
स्त्वयो मत्वं मरुदसि मरुत्सारथिरसि त्वमापस्त्वं भूमिस्त्वथिपरिनिता

॥ रामः ॥

॥ ७ ॥

यां नहि परं ॥ त्वमेव स्वात्मानं परिणामयितुं विश्ववपुषा चिदानंदाका
रं शिवयुवतिभावेन विभृषे ॥ ३५ ॥ तवाज्ञा चक्रस्थं तपनशशिको
टि युतिधरं परं शंभुवंदे परिमिलितपार्श्वपरचिदा ॥ यमाराधनप्रेम
णारविशशिशुचीनामविषये निगलोके लोको निवर्शति हि भालोः
कभवने ॥ ३६ ॥ विश्वद्यौ ते शुद्धस्फटिकविशदं यो मजनकं शिवं से
वे देवी मयि शिवसमानमसनिनी ॥ ययोः कां त्यायां त्याशशिकिरण
सारूप्यमरणिर्विधूतांतर्द्धा न्नाविनसति च कोरीवजगति ॥ ३७ ॥ स

॥आनंद॥
॥८॥

मुन्नीलसंविक्तमलमकरन्दैकरसिकं भजेहंसद्वंद्वं किमपिमहतां
मानसचरं ॥ यदालापादष्टादशगुणितविद्यापरिणतिर्यदादत्तेदो
षाज्जगामखिलमज्ञः पयश्च ॥ ३८ ॥ तव स्वाधिव्याने कृतवहमधि
ष्टाय नियतं तमीदेशं वर्त्तजननिमहतीं तां च समयां ॥ यदा लोके लो
काद्दहति महति क्रोधकलिले दयाद्वा यदृष्टिः शिशिमुपचारं रयति
॥ ३९ ॥ तवाधारे मूले सहसमयया लास्य परया भवात्मानं वन्दे नवर
समहतां डवनटं ॥ उभाभ्यां मेताभ्यामुभयविधिमुद्दिश्य दयया समा

॥रामः॥
॥८॥

थाभ्यां जज्ञेन कजननी मज्जगदिदं ॥ ४० ॥ तडित्वं तं शक्नोति मिरपरियं
थिस्फुरणाया स्फुरन्ना नारत्नाभराण परिणन्दे धनुषं ॥ तव श्याममेघं
कमपिमणि पूरेकशराणां निषेवेवर्षतं हरमिहिरतप्तं त्रिभुवनं ॥ ४१ ॥
॥ इति श्री आनन्दलहरी समाप्ता ॥ ० ॥ ॐ नमो गुरुपादुकाभ्यां ॥
गतैर्मणि कान्तं गगणमणिभिः सान्द्रघटितं किरीटं ह्रीं मन्त्रे हिमगिरि
सुते कीर्तयति यः ॥ तमीडेय छाया स्फुरणशवलं चन्द्रमकलं धनुसौना
मीरं किमिदमिति वध्नाति धिषणां ॥ १ ॥ धनो गुध्नांतं न स्तुलितदलि

॥आनद॥

॥२॥

नेडीवरवनं घनंस्निग्धंशामंचिकुरनिकुरुवंतवशिबे॥यदीयंसौरभं
सहजमुपलभुंमुमनसो वसन्त्यस्मिन्मन्येवलमथनवाटीविटपिनां
॥२॥वहन्तीसिन्धूरंपवलकवरीभारतिमिरत्विषांवृन्दैर्वन्दीकृतमि
वनवीनार्ककिराणां॥ननोतुशेमन्नस्तववदनसौन्दर्यलहरी॥परीबा
हस्त्रोतःसरणोरिवसीमन्नसरणिः॥३॥अवालैःस्वाभायादलिकलः
भमुश्रीभिरलकैःपरीतंतेवक्रंपरिहसतिपंकेरुहसुचिं॥दरस्मिरेयस्मि
न्दशनरुचिकिंजल्करुचिरैःसुगंधौमाद्यंतिस्मरमथनचक्षुर्मधुलिह

॥रामः॥

॥२॥

॥४॥ललाटंलावरापंशुतिविमलमाभातितव्यद्वितीयंतन्मन्येमुक
टशशिरवरास्यशकलं॥वियर्थासंन्यामाडुभयमपिशंभूयनमितं॥सु
धालेपस्फुर्तिःपरिणतंमतिराकाहिमकरु॥५॥भुवौभुग्नेकिंचिद्भुव
नभयभंगमसर्तिनि॥त्वदीयंनेत्राभ्यामधुकरुचिभ्यांधृतगुणो॥धनु
र्मन्येसर्वैतरकारगृहीतंरतिपतेःप्रकोष्ठेमुष्टौचस्थगयतिनिगूढांत
रमुमे॥६॥अहंसूतेसर्वंतवनयनमर्कात्मकतयात्रियामांवासेंतेसृज
तिरजनीनायकतया॥नृनीयातेदृष्टिर्दरदलितहेमासुजरुचिःसमाध

॥सौ.सं॥
॥१०॥

ला
त्रिसंभ्रां दिवसनिशयोरंतरचरी ॥ ७ ॥ विशाकूल्याणी कुरुचिरयोध्या
कुवलयैः कृपापारावाकिमपिमधुराभोगलतिका ॥ अवन्ती दृष्टिस्ते
वक्रनगरविस्तारविजया कुवंतंतन्नामव्यवहरायोग्याविजयते ॥ ८ ॥
॥ कवीनांसंदर्भस्तवकमकारन्दैकरसिकं कटाक्षव्याक्षेपभुमरकलभो
कर्णायुगलं ॥ अमुंचंतौ दृष्ट्वा तवनवरसां डुतरला वसूयासंसर्गादलिक
नयनं किंचिदरुणं ॥ ९ ॥ शिवेशृंगारार्द्रातदितरमुखे कृतमनपरासरे
बागंगायांगिरिर्मेचरिते विस्मयवती ॥ ह्राहिभ्योभीतासरसिरुहसौभा

स्वा ३

॥रमः॥
॥१०॥

गजश्रिनी सवीषुस्मेरान्तेमथिभवजुदृष्टिः सकरुणा ॥ १० ॥ गतेक
र्णाभ्यर्णागरुडश्चपश्चाणि दधती पुरांभेनुश्चित्रयशमरसविद्राव
शाफलैः ॥ इमेनेत्रेगोत्राधारपतिकुलोत्तंसकलिके तवाकर्णा कुरुस्म
रशरविलासंकलयत ॥ ११ ॥ विभक्तं त्रैवरण्यं व्यतिकरितनीलांजनत
या विभातित्वं नेत्रत्रितयमिश्रानदधिते ॥ पुनः स्रष्टुं देवान्द्रुहिणाह
रिरुद्रानुपरतान् रजसत्वं विभक्तमश्तिगुणानां त्रयमिदं ॥ १२ ॥ पवि
त्रिकर्तुं नः पशुपतिपराधीनहृदये दयाभिर्वैनेत्रैरुणाधवलशामरु

दमि ३

॥ सौ.ल ॥

॥ ११ ॥

न
चिभिः ॥ नदः शोणोगंगातपनतयेति ध्रुवममुं त्रयाणां तीर्थानामुपन
यमिसंभेदमनघे ॥ १३ ॥ तवापर्योर्कार्णो जपनयनपैशून्यचकिता नि
लीयन्ते तोयेनियतमनिमेषाः सफरिकाः ॥ इयंच श्रीवद्वद्वदपुटकया
टंकुवलयं जहानि प्रत्यूषे निशि च विद्यया प्रविशति ॥ १४ ॥ निमेषो
न्मेषाभ्यां प्रलयं मुदयं याति जगती तवेत्या कृष्णंतो धरणि धरा जन्म
तनये ॥ त्वदुन्मेषा ज्ञातं जगदिदमशेषं प्रलयतः परित्रातुं शंके परितु
तनिमेषास्तवदृशः ॥ १५ ॥ दृशा द्राघीयस्यादरदलितनीलोत्पलरु

॥ रामः ॥

॥ ११ ॥

मा थ ४

चा. दवीयां संदीनं स्तपय रूपयामपि सिवे ॥ अनेनाहं धनो भवति न
च ते हानि रियता वने वा हर्म्ये वा समकरनिपातो हिमकरः ॥ १६ ॥
अरलंते पालीयुगलमगए जन्म तनये न केवां माधने कुमुमसरको
दराड कुटुकं ॥ निरश्चीनो यत्र श्रवणाय मुह्यं घविलसन्नपांगव्यासंगो
दिशति सरसंधानधियरां ॥ १७ ॥ स्फुरद्गण्डाभोगप्रतिफलिततारुं क
युगलं च नुश्चक्रं मये तव मुखमिदं मन्मथारथं ॥ यमारुह्य दुस्त्यवनि
रथमर्के रुचरां महावीरो मारु प्रमथयत ये स्वजितवते ॥ १८ ॥ स

॥ सौ. ल. ॥
॥ १२ ॥

रस्वत्याः सूक्तीरमृतलहरीकौशलहरीः पिवन्त्यां सर्वाणि श्रवणा तुलुका
भ्यामविरतं ॥ चमत्कारश्चाद्या चरितशिरसः कुराडलगणो जनत्कारैस्त
रैः प्रतिवचनमाचष्ट इवते ॥ १२ ॥ असौ नाशावंशस्तुहिनगिरिवंशश्च
जपटि त्वदीयो नेदीयफलमस्माकमुचितं ॥ वहन्नंतर्मुक्ताः शिशिरत
रनिः श्वासजनिताः समृद्धाय त्रास्ते वहिरयि च मुक्तामणिधरः ॥ २०
॥ प्रकृत्यारक्तायास्तव मुदनिदंतद्वदरुचैः वर्णकी सा दृशंजनयतुफलं
विद्रुमलता ॥ न विस्मं न द्विस्मं प्रतिफलनलाभादरुणितं तुलामध्या
तुफल ४

॥ एमः ॥
॥ १२ ॥

रोदुंकथमपिनलज्जेतकपूया ॥ २१ ॥ स्मितज्योत्स्नाजालंतववदनच
क्षुस्यपिवतां च कोरणामासीदतिरमतया चंचुजडिमा ॥ अतस्ते शीतां
शोरमृतलहरीमस्तरुचयः पिवन्ति स्वच्छंदं निशि निशि भृशं कांजिकधि
या ॥ २२ ॥ अविश्रान्तं पतुर्गुणगणकथामेडनपदा जवापुष्पाच्छाया
तव जननिमिच्छा जयति सा ॥ यदग्रासी नायां स्फटिकदृषदरुच्छविमयी
सरस्वत्यामूर्तिः परिनमति माणिक्यवपुषा ॥ २३ ॥ रणोजित्वादेत्यानपह
तशिरस्त्रैः कवचिभिः निवृत्तैश्चरांशोस्त्रिपुरहरनिर्मात्यविमुरैः वि

25

॥सौ.ल॥

॥१३॥

रिञ्चीन्द्रोपेन्द्रेः शशिशिशिरकर्पूरधवला विलिप्यन्ते मातस्तव वद
नतां वृक्षिका ॥ २४ ॥ विषं व्यागायंती विविधमवदानं पश्यते
त्वयारध्वं चरितशिरसा साधुवचने ॥ त्वदीये माधुर्ये रपलपित
तंत्री कलरवां निजां वीणावाणी निचुलयति चोलेन निभृतं ॥ २५
॥ करेण स्पृष्टं तुहिन गिरिणा वत्सलतया गिरिशेनोदस्तं मुकुटधर
पाना कुलतया ॥ करपासं शंभो मुखमुकरहृत्तं गिरिमुते कथं कारं वृ
मस्तव चिबुकमौपम्य रहितं ॥ २६ ॥ भुजाश्लेषान्निपुणं पुरदमश्चित्तः

॥रमः॥

॥१३॥

15

10

5

गुरु

करकवती तव ग्रीवाधत्ते मुखकमलनालश्रियमियं ॥ यतः श्वेता
काला गुरुवहलजं बालमलितामृणा लीलालितं वहति यदहो हारल
तिका ॥ २७ ॥ गले रेखास्ति स्रोतः गतिगमकगीतैकशिपुणो विवाह्या
नक्षत्रिगुणसंख्या प्रतिभुवः ॥ विराजंते नानाविधमधुरागाकारमुवां
व्याणां ग्रामाणां स्थितिनिधमसीमान इव ते ॥ २८ ॥ मृनोली मृद्धीनां
तव भुजलतानां चतुर्णां चतुर्भिः सौर्य्यं सरसि जभवः स्तौति वदनैः
॥ नखेभ्यः संव्रस्य सुधममथ नादं धकरिषोः श्रुणुणां वक्त्राणां सममभ

0

cms.

5

10

15

20

25

30

॥सौ.ल॥
॥१४॥

यहस्ताङ्गैर्यथाधिया ॥ २२ ॥ नखानामुद्योतैर्नवनलिनरागंविहसतां क
राणांतेकांतिकथयकथयामः कथुमुमे ॥ कदाचिद्वासाभ्यंभजतिकल
ग्राहस्तकमलं परिक्रीडस्वक्ष्मीचरतललाशाहणादलं ॥ ३० ॥ समंदे
विस्कंदद्विपवदनयीतंस्तनयुगं तवदंनः खेदंहरनुसतनंप्रस्तुतमुखं
॥ यदालोकासंकाकलितहृदयोहासजनकः स्वकुंभोहेरंवः परिमृश
तिहस्तेनरुदितिः ॥ ३१ ॥ अमृतेवशोजावमृतरसमाशिकाकलशो
नसंदेहस्यंदो नगपतिपताकेमनसिनः ॥ पिवंतौतौयस्मादविदितव

॥रम॥
॥१४॥

धूसंगमरसौकुमारवद्यापिद्विरदवदनकौंचदमनौ ॥ ३२ ॥ बह्म्यंच
स्तवेरमवदनकुंभप्रकृतिभिः समारब्धामुक्तामणिभिरमलांहारलति
कां ॥ कुचांभोगोविंवाधररुचिभिरंतःशवलितं प्रतापव्यामिश्रांपुरवि
जयिनः कीर्तिमिवते ॥ ३३ ॥ कुचौमघः स्विद्यतरघटितकूर्पासभिडुरो
कखंतौदोर्मूलेकनककलशाभौकलयतां ॥ तवत्रानुभंगादलमिति वि
लग्नंतनुभुवां त्रिधानं देवि त्रिवलिलवलीवस्त्रिभिरिव ॥ ३४ ॥ तव
स्तन्यं मन्ये धरणिधरकन्ये हृदयतः पयःपारावारः परिवहति सारस्वति

॥ सौ. ल. ॥
॥ १५ ॥

इति ॥ दयावत्यादत्तं द्विदुःशिशु एवाद्यतवयः कवीनां प्रोठानां मज्जनि
कमनीयः कवयिता ॥ ३४ ॥ हरकोधज्वालावलिभिरवलीढेन वपुषा
गभीरैतेनाभीसरसि कृतसंगे मनसि जः ॥ समुन्नस्योत्तस्मादचलतनये
धूमलतिका जनस्तां जानीते जननितवरो मावलिरिति ॥ ३५ ॥ यदेत
त्कालिंदीतनुतरंगा कृतिशिवे कृशे मध्ये किंचिज्जननितवतज्ञाति
मुधियां ॥ विमर्दादयोऽयं कुचकलशयोरंतरगतं तनूभूतं व्योमप्रविश
दिवनाभीं कुरुशिणी ॥ ३६ ॥ स्थिरो गंगावर्तः स्तनमुकुलरोमावलिल

॥ रामः ॥
॥ १५ ॥

ना जलावालं कण्डं कुमुमशरतेजो कृतभुजः ॥ रतेर्लिंलागारं किमितित
वनाभीतिगिरिजे विलघारं मिद्धेर्गिरिशनयनानां विजयते ॥ ३७ ॥ नि
सर्गक्षीणस्य स्तनतटभरेणा क्लमजुषो नमः नूत्रैर्नाभौ वलिषु शनकेस्त
घतश्च ॥ चिरं ते मध्यस्य त्रुटिततटिनीतीरतरुणाः समावस्थास्ये स्रोभव
नुकुशलं शैलतनये ॥ ३८ ॥ गुरुत्वं विस्तारं क्षितिधरयतिः पार्वतिनिजा
न्नितं वादाद्धिद्यत्विहरणारूपेण निदधे ॥ अतस्ते विस्तीर्णे गुरुरयम
शेषावमुमती नितं वप्राग्भारः स्थगयति लघुत्वं नयति च ॥ ३९ ॥ करी

॥सो.ल॥

॥१८॥

द्राणांशराजः कनककदली काराडपटली मुभाभ्यां मूरुभ्यां मुभयमपि
निर्जित्यभवती ॥ सुवृत्ताभ्यां पत्न्यः प्रणतिकठिनाभ्यां गिरिसुते विजिज्ञेज
नुभ्यां विबुधकरिकुंभद्वयमपि ॥ ४० ॥ पुरमेतुं रुद्रं दिगुणाशरागभैर्गि
रिसुते निषंगौ तेजं घेकसुमविशिखो ज्ञाठमसकृत ॥ यदयेदृश्यते द
शशरफलाः पादयुगली नखाग्रद्वानः स्वरमुकटशाखौ घनिशिता
ः ॥ ४१ ॥ श्रुतीनां मूर्खानोदधतितवयो शेषैरतया समापेतौ मातः सिरसि
दयया धेहि चरणौ ॥ ययोष्माद्यं पाथः पशुपतिजटा जूटतटिनी ययोर्ल

॥राम॥

॥१८॥

शालक्ष्मीरुगाहरिचूडामणिरुचिः ॥ ४२ ॥ हिमानीहन्तव्यं हिमगिरि
तताकांतरुचिर्गो निशायां निद्राणां निशिचपरभागे च विशदौ ॥ परं लक्ष्मी
पात्रं श्रियमधि सृजन्तौ समयिनां सरोजं त्वत्पादौ जननिजयतश्चित्रमि
हकिं ॥ ४३ ॥ नमो वाचं कुमोनयनरमणीयाय पदयोः स्तवास्मै द्वंद्वाय
स्फुटरुचिरालक्तकवते ॥ अस्मत्पत्यत्वं यदभिहननाय स्पृह्यते प
शूनामीशानः प्रमदवनकं केलितरवे ॥ ४४ ॥ मृषाकृत्वा गोत्रसखलित
मथैवैलक्ष्यनमितं ललाटे भर्तारं चरण कमले ताडयति ते ॥ चिरदंतः श

॥सौ.ल॥
॥१७॥

त्यंदरुनकृतमुन्मीलितवता.जुलाकोटिकागौःकिलिकिलितमीशान
रिपुराणा॥ ४५ ॥ पदत्नेकांतीनांप्रपदमयदंदेविविपदां.कथंतीतंसहि
ःकठिनकमठीखर्यरजुलां॥कथंवावाङ्मयांमुपनयनकालेपुरभिदा.
यदादायन्यस्तंदृष्टदिदयमानेमनसा॥ ४६ ॥ नौवेर्नाकस्त्रीणांकरक
मलशंकोचशशिभिः.स्तूरुणांदिव्यानांहमतश्चतेचंडिचरणौ॥फला
निष्पेभ्यःकिसेलयकारेणददतां.दरिद्रेभ्योभद्रांश्रियमनिशमहा
यददतौ॥ ४७ ॥ कदाकालेमातःकथयकलितालंक्तकलशं.पिवेयंवि

॥राम॥
॥१७॥

शार्धीतवचरणानिर्गोजनकलं॥प्रकृत्यामूकानामपिचकविताकारणा
तया.यदादत्तेवाणीमुखकमलतांवूलरसतां॥ ४८ ॥ पदस्यासक्रीडा
परिचयमिवालसुमनस.श्रुलन्ततेखलंशरणाकलहंसानजहति॥च
विशेषेशिशांसुभगमणिमंजीरणिगते.छलादाचक्षणांचरणाकमल
चारुचरितं॥ ४९ ॥ अवालाकेशेषुकृतिशरलामन्दहसिते.शिरीषां
भागात्रे.दृष्टदिवकठोरकुचतटे॥भृशंतंवीमध्येपृथुरसिचारेहविष
ये.जगज्जानुंसंभोजयतिकरुकाचिदरुणा॥ ५० ॥ पुण्यतेरत्तःपुरमः

राम

॥सौ.ल॥

॥१८॥

सितयोस्त्वञ्चरणयोः सपर्यामर्यादातरलकरुणानाममुलभा॥ त
थाप्येतेनीताः शतमखमुखाः सिद्धिमनुलां तवद्योरोपांते स्थितिभिरि
णिमायाभिरमराः॥ ५१ ॥ गतास्तेपंचत्वंद्रुहिनहरिरुद्रेश्वरभृतः शिव
स्वच्छायाघटितकपटपुच्छदपटः॥ त्वदीयानां भासां प्रतिफलनलाभा
दरुणितः शरीरीशृंगाणोरसद्वदृशांदोग्धिकुतुकं॥ ५२ ॥ कलंकः क
सूरीरजनिकरविस्वजलमयं कलाभिकर्पूरैर्मरकटकण्डं निविदितं
॥ अतस्त्वज्ञो न प्रतिदिनमिदं रिक्तकुहरं विधिभूयोभूयो निविड्य

॥राम॥

॥१८॥

तिनूनंतवकृते॥ ५३ ॥ स्वदेहोद्भूताभिर्घृणिभिरणिमायाभिरभितो
निषेयां नित्येत्वा महमिति सदा भावयति यः॥ किमाश्चर्यं तस्य त्रिन
यनसमृद्धितृणायतो महासंवर्ताग्निर्विरचयति नीराजविधिं॥ ५४
॥ समुद्भूतस्थूलस्तनभरमुश्चाहमिति कटाक्षे कन्दर्पाः कुसुमितक
दंबद्युतिवयुः॥ हरस्य त्वद्भुक्तिं मनसि जनयामास मदनो भवत्यां ये
भक्ताः परिणतिरमीषामियमुमे॥ ५५ ॥ समातीतः पञ्चां मणिमुकर
तामंवरमणिर्भयादन्नः स्निग्धस्तिमिरहरा श्रेणिमसृणां दधाति त्व

॥सो.ल॥
॥१२॥

छत्रं प्रतिफलितमिश्रांतविकचं निरांतं केचं दानिजहृदयपंकेरुहः
मिव ॥ ५६ ॥ कलत्रं वैधात्रं कतिकतिभजंतेन कवयः श्रियो देव्याः को
वानभवतिपतिः कैरपि धनैः ॥ महादेवं हित्वा तव मतिमतीनामचरमे
कुचाभ्यामासंगः करवकतोरया सुरभः ॥ ५७ ॥ गिरामाहुर्देवी इहि
गा गृहिणी मागमविडोः हरे पत्नी यमां हरसहचरी मदितनयां ॥ तुरी
या कापित्वं दुरधिगमनिः सीममहिमा महा माये विश्वं भ्रमयामि पर
ब्रह्ममहिषि ॥ ५८ ॥ सारस्वत्या लक्ष्म्या विधिहरि सपत्नो विहरते पाश
रते

॥रामः॥
॥१२॥

निवृत्त्यं शिथिलयतिरम्येण वपुषा ॥ चिरं जीवने वक्ष्यति पशुपाशति
करः परं वृक्षाभिरम्यं रसति ये रसं त्वद्भजनभाक ॥ ५९ ॥ दद्याने दीनेभ्य
ः श्रियमनि समाशानुशदृशी मम दंसौंदर्यं प्रकरमकरं दं विकिरं
ति ॥ तवास्मिन्मंदारस्तव कथुभगेयानुचरणे निमज्जन्मज्जीवः कर
णचरणौ च द्वास्तां ॥ ६० ॥ निधे नित्यस्मरे निरवधिगुणे नीतिनिपु
ने निरघातज्ञाने नियमपरिचिन्तकनिलये ॥ निरयत्नानिर्मुक्ते निखि
लनिगमांतस्तुतिपदे निराटं केनित्ये निगमयममाधिस्तुतिमिमां

॥३॥

॥सौ.ल॥
॥२०॥

॥ ६१ ॥ प्रदीपज्वालाभिर्दिवसकलनी एजनविधिः सुधासूते
चन्द्रोपलजललवैरघ्यटना ॥ स्वकीयैरभोभिः सलिलनिधि
सौहित्यकराणां त्वदीयाभिर्वाग्मिस्तद्वजननिवाचां स्तुतिरियं ॥
६२ ॥ ॥ इति श्रीशंकराचार्यविरचिता सौन्दर्यलहरी समा
प्ता ॥ ॥ शुभम् ॥ • ॥

॥रामः॥
॥२०॥